

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ (15ος-18ος αιώνας)

Ι. Οι ανακατατάξεις στη μεταμεσαιωνική ευρωπαϊκή κοινωνία

1. Οι ανακαλύψεις

α. Τα κίνητρα και οι προϋποθέσεις:

• Τέλος Μεσαίωνα: Ευρωπαίοι έμποροι → αναζήτηση πολύτιμων προϊόντων της Ασίας μέσω του δρόμου του μεταξιού.

• 15ος αιώνας:

→ Αποκοπή του δρόμου του μεταξιού από τους **Οθωμανούς**.

→ Ευρωπαίοι: αναζήτηση **θαλάσσιου** δρόμου προς αγορές Ανατολής.

• Τα κίνητρα των ανακαλύψεων:

- **Οικονομικά** → κέρδη.

- **Πολιτικά** → φιλοδοξίες ηγεμόνων και ανταγωνισμοί.

- **Θρησκευτικά** → η διάδοση του χριστιανισμού.

- **Επιστημονικά** → η ροπή του ανθρώπου προς τη γνώση.

[Επίσης «Το Βιβλίο των Θαυμάτων» του Μάρκο Πόλο έπαιξε σημαντικό ρόλο].

• Οι προϋποθέσεις των ανακαλύψεων:

- **Πυξίδα**.

- **Αστρολάβος** → όργανο προσδιορισμού του γεωγραφικού πλάτους.

- **Πορτολάνος** → ναυτικός χάρτης.

- **Καραβέλα** → νέος τύπος πλοίου.

Επίσης η αντίληψη για τη **σφαιρικότητα της γης**.

β. Τα εξερευνητικά ταξίδια:

• Πορτογάλοι → οργάνωσαν αλληπάλληλα εξερευνητικά ταξίδια.

✓ **Στόχος** → η ανακάλυψη θαλάσσιου δρόμου προς Ινδίες.

✓ **Τρόπος** → πλέοντας γύρω από την Αφρική.

✓ **Αποτέλεσμα** → επιτυχία στόχου: **1498: Βάσκο ντε Γκάμα** → Κάλικουτ Ινδιών.

• Ισπανοί: → ανακάλυψη Αμερικής.

→ πρώτος περίπλους της γης.

• Χριστόφορος Κολόμβος:

- Ήταν **γενουάτης** θαλασσοπόρος.

- Τέθηκε στην υπηρεσία του **βασιλιά της Ισπανίας**.

- Πίστευε ότι η **γη είναι σφαιρική**.

- Επιχείρησε να φθάσει στην Ασία, πλέοντας **δυτικά**.

- Έκανε **τέσσερα** εξερευνητικά ταξίδια.

- **Ανακάλυψε** νησιά και ηπειρωτικές περιοχές της **κεντρικής Αμερικής**.

- Αγνοούσε ότι ανακάλυψε νέα ήπειρο.

- **Θεωρούσε** ότι είχε φθάσει στις **Ινδίες**.

• **1519-1522: Φερδινάνδος Μαγγελάνος** → πρώτος περίπλους γης → αποδείχθηκε η σφαιρικότητα της γης.

γ. Η γέννηση ενός Νέου Κόσμου:

- **Πορτογάλοι και Ισπανοί:** → κατέκτησαν τις περιοχές που ανακάλυψαν.
→ τις μετέτρεψαν σε **αποικίες**.
→ τις μοίρασαν με τη **Συνθήκη της Τορντεζίλας (1494)**.
- **Αποτελέσματα:** → δημιουργήθηκαν δύο αποικιακές αυτοκρατορίες: **α. η πορτογαλική και β. η ισπανική**.
→ καταστράφηκαν οι **προκολομβιανοί πολιτισμοί**.

• **Τέλη 16ου αιώνα** → **Ολλανδία, Αγγλία, Γαλλία** → διεκδικούσαν μερίδιο από τις αποικίες.

• **Αποτέλεσμα** → δημιουργήθηκαν **ανταγωνισμοί και συγκρούσεις** μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών.

δ. Η Ευρώπη και ο Νέος Κόσμος:

- Οι ανακαλύψεις → προκάλεσαν **ριζικές μεταβολές** σε όλο τον κόσμο.

Αποτελέσματα για την Ευρώπη:

1. Μετατοπίστηκε το κέντρο της οικονομίας από τη Μεσόγειο στον Ατλαντικό και τη Βόρεια Θάλασσα.

2. **Νέα λιμάνια** (Σεβίλλης, Λισσαβόνας, Αμβέρσας) απέκτησαν μεγαλύτερη οικονομική σπουδαιότητα.

3. Η εισαγωγή **χρυσού και αργύρου** στην Ευρώπη → διεύρυνε τις ανταλλαγές και δημιούργησε **νέες οικονομικές δραστηριότητες** (εμπορικές, τραπεζικές).

4. Από τις νέες οικονομικές δραστηριότητες επωφελήθηκε η **αστική τάξη**.

5. Η γνωριμία με νέους πολιτισμούς κλόνισε τις **προκαταλήψεις** και τις **παλιές αξίες**.

6. Αναπτύχθηκαν ποικίλοι επιστημονικοί κλάδοι: **γεωγραφία, αστρονομία, ζωολογία, βοτανική, εθνολογία** κ.ά.

Επιπτώσεις ανακαλύψεων για τις νέες χώρες → αρνητικές.

1. Οι Ευρωπαίοι εκμεταλλεύτηκαν τις **πλουτοπαραγωγικές πηγές** των αποικιών και επέβαλαν την **αρχή των άνισων ανταλλαγών**.

2. Θεώρησαν τους μη ευρωπαίους υποδεέστερους και εκμεταλλεύσιμους → πολλά προβλήματα: **δουλεία, αποικιοκρατία, υποανάπτυξη, φτώχεια τρίτων χωρών**.